

PLANSTRATEGI 2024 – 2028

HVA VIL VI GJØRE FOR Å FÅ TIL ØNSKET
SAMFUNNSUTVIKLING?

PLANPROGRAM FOR KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL 2024-2034

VEDTATT AV ARENDAL BYSTYRE 02.05.2024

ARENDAL
KOMMUNE

An aerial photograph of a coastal town, likely in Norway, featuring a large harbor, a prominent church with a tall spire, and residential buildings built on hillsides. A dark green rectangular box is overlaid on the center of the image, containing white text.

INNHold

- Endringer krever tydelige mål
- Planstrategi og planprogram – nyttige verktøy
- Medvirkning i planarbeidet
- Forslag til planstrategi
- Forslag til planprogram til samfunnsdelen

Endringer krever tydelige mål

Arendal er i endring

I 2023 feiret Arendal by 300-årsjubileum. Det er liten tvil om at mye er forandret siden vi fikk kjøpstadsrettigheter i 1723. Like sikkert er det at det vil skje store endringer i kommunen vår i årene framover, og de vil skje fortere enn vi har sett tidligere.

Etablering av batterifabrikk i Arendal vil gi mange muligheter. Vi blir vertskap for en grønn og fremtidsrettet næring. Denne satsingen vil også skape store ringvirkninger, med nye næringer som vil etablere seg og nye innbyggere som bosetter seg i kommunen vår.

Samtidig skjer det store endringer i samfunnet, både i verden, i landet vårt og her i Arendal. Vi står blant annet foran store demografiske endringer, avgjørende klimaendringer og økte levekårsforskjeller.

Kommunen har ansvar for tjenester vi alle er avhengige av. For å sikre våre innbyggere en god framtid, kreves det nye og tydelige mål og satsingsområder nå. Det er for sent å fikse 2040 i 2040.

Hvilke løsninger kan folkevalgte velge?

Våre folkevalgte politikere har fått oppgaven med å utvikle Arendal de neste årene. Dette er både et stort ansvar og et privilegium.

Hvordan kan kommunen utnytte mulighetene de neste årene gir oss? Hvordan kan vi samtidig møte endringene som skjer på best mulig måte? Hva må vi gjøre for å sikre en god og bærekraftig utvikling av Arendal?

Vi må ta i bruk alle virkemidlene vi har for å styre i riktig retning. Med et godt samspill mellom politikere og ansatte i kommunen, mellom frivilligheten, kultur- og næringslivet og alle som bor her kan vi få til gode løsninger. Vi skal lytte og lære, dele og skape.

Endring og utvikling krever gode planer. Kommunens planer er et nødvendig verktøy for å bli enige om felles mål og prioriteringer. Planstrategien har som mål å lage et godt grunnlag for kommunens planlegging i perioden 2024-2028.

Planstrategi og planprogram som nyttige verktøy

Planstrategi for Arendal kommune

I begynnelsen av hver valgperiode skal kommunen lage en planstrategi. Dette følger av plan- og bygningsloven.

Planstrategien skal beskrive utviklingstrekk, utfordringer og muligheter for kommunen og gi et godt grunnlag for de folkevalgte i videre planarbeid.

Planstrategien skal ta stilling til om gjeldende kommuneplan eller deler av denne skal revideres, eller om den skal videreføres uten endringer.

Tidligere planstrategier har gjennomgått alle planer i kommunen og vurdert om det er behov for å revidere eller lage nye planer. Denne planstrategien gir ikke en vurdering av kommunens totale planbehov. Kommuneplanens samfunnsdel vil gi viktige føringer for dette arbeidet. Derfor er det naturlig å ta stilling til planbehovet etter at samfunnsdelen er vedtatt.

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

Et planprogram sier hvordan kommunen skal jobbe med å lage kommuneplanens samfunnsdel. Hva ønsker vi å oppnå med planarbeidet? Her beskrives organiseringen av arbeidet, tidsplan og opplegg for medvirkning.

To vedtak – ett dokument

Det skal fattes to separate vedtak – ett for planstrategien og ett for planprogrammet for samfunnsdelen.

Beskrivelsen og grunnlaget for vedtakene er samlet i dette felles dokumentet for å vise sammenhengen mellom de to prosessene.

Medvirkning i planarbeidet

I arbeidet med kommunens strategier og planer er det viktig og ha bred medvirkning og gode dialoger. Sammen får vi mer kunnskap og finner bedre løsninger. I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget og planstrategien har vi hatt flere medvirkningsprosesser i løpet av 2023.

- I juni 2023 ble det arrangert et folkemøte der man ba om innspill til visjon og verdier for Arendal kommune. Bystyremedlemmene var også invitert til å være med på møtet.
- I forbindelse med et seminar om utenforskap i november 2023 ble det arrangert en dialogkafé der man stilte spørsmålet: Hvordan rigger vi morgendagens samfunn slik at færre mennesker opplever utenforskap?
- Fra september 2023 har alle innbyggere vært invitert til digital medvirkning under overskriften: Hvordan vil du at Arendal skal være i fremtiden?

Innspillene vil være en del av det videre arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Det er også planlagt å gjennomføre flere folkemøter og politiske verksteder i løpet av vinteren 2024. Les mer om dette i avsnittet om planprogrammet for samfunnsdelen.

Regional og statlig forankring

Det har vært viktig for kommunen å orientere om og forankre arbeidet med planstrategien hos statsforvalter og fylkeskommunen. Det har vært gjennomført felles møter og presentasjoner fram mot ferdig forslag til planstrategi og planprogram.

Offentlig høring

Forslag til planstrategi og planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn i 6 uker fra vedtak.

PLANSTRATEGI 2024-2028

- Utviklingstrekk
- Nasjonale føringer og forventninger
- Arendal – en viktig del av Agder
- Kommunens verdier, mål og satsingsområder
- Plansystemet
- Planhierarki
- Behov for å revidere kommuneplanen

Utviklingstrekk

Hvilke utviklingstrekk blir sentrale for Arendal framover?

Dokumentet «Viktige utviklingstrekk for Arendal kommune 2024» viser hvilke muligheter kommunen vil få i årene fremover, men peker også på utfordringer vi som samfunn står overfor. Dette er et viktig grunnlag for planstrategien og kommuneplanens samfunnsdel.

Kort fortalt:

- FLERE ELDRE
 - Flere eldre gir økte helse- og omsorgsbehov
- UTENFORSKAP
 - Flere står utenfor samfunns- og arbeidsliv
- ØKONOMI
 - Trangere økonomi krever tøffere prioriteringer
- BOLIG OG AREALBRUK
 - Det blir behov for flere boliger
- NÆRINGSLIV OG KOMPETANSE
 - Vi har vedvarende mangel på personell og kompetanse
- KLIMA, NATUR OG MILJØ
 - Klima-, natur og miljøutfordringene tiltar
- DIGITALISERING
 - Digitalisering skjer i ulik fart og med ulik kraft
- RISIKO OG SÅRBARHET
 - Det er større risiko for uønskede hendelser globalt og lokalt
- DEMOKRATI
 - Demokratiet utfordres fra flere hold

Les mer i dokumentet
[Viktige utviklingstrekk for Arendal kommune 2024](#)

VIKTIGE UTVIKLINGSTREKK FOR ARENDAL KOMMUNE 2024

GRUNNLAG FOR PLANSTRATEGI OG KOMMUNEPLAN

Nasjonale føringer og forventninger

FNs bærekraftsmål

Regjeringen viser til FNs handlingsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen år 2030, kalt Agenda 2030.

I Arendal kommune er FNs 17 bærekraftsmål en sentral del av grunnlaget for all samfunns- og arealplanlegging.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging

I arbeidet med kommunens planer legger vi til grunn regjeringens nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027. Planleggingen skal fremme bærekraftig utvikling og regjeringen peker ut fem viktige områder:

1. Samordning og samarbeid i planleggingen
2. Trygge og inkluderende lokalsamfunn
3. Velferd og bærekraftig verdiskaping
4. Klima, natur og miljø for framtida
5. Samfunnssikkerhet og beredskap

Les mer om [2030-agendaen med bærekraftsmålene](#)

Les dokumentet [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 - 2027](#)

Arendal – en viktig del av Agder

Et godt regionalt samarbeid er viktig for å oppnå felles mål for regionen vår. Arendal ønsker å bidra til at Agder er en attraktiv, samskapende og bærekraftig region.

Regionplan Agder 2030 er en overordnet strategisk plan som bidrar til å utvikle hele Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030. Planen har tre gjennomgående perspektiver som samsvarer med de tre dimensjonene av bærekraft:

- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold
- Klima og miljø

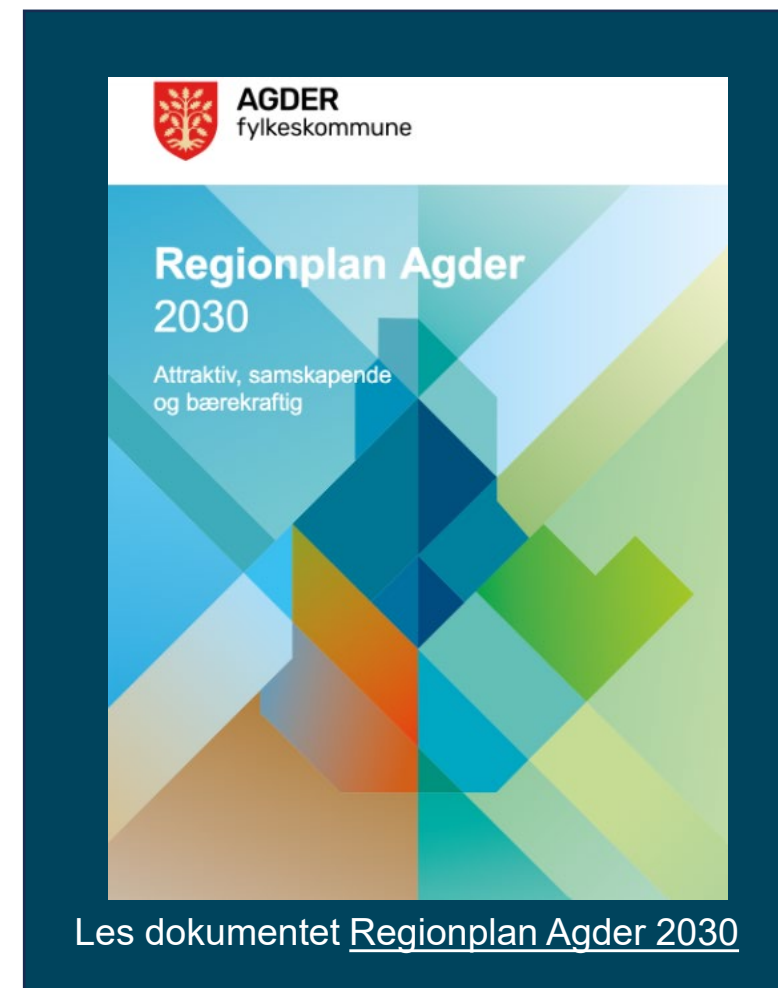
Fylkeskommunen utarbeider også regionale planer for ulike tema. Her er oversikt over gjeldende fylkeskommunale planer og strategier.

I løpet av 2024 skal det gjennomføres en revisjon av regionplan Agder og lages ny regional planstrategi. Arendal kommune legger til grunn målene i ny Regionplan Agder 2030 og andre aktuelle regionale temaplaner i kommunens planarbeidet.

Agder fylkeskommune og Arendal kommune inngikk i 2023 en samarbeids- og utviklingsavtale som omfatter samarbeid innen næringsutvikling, levekår og felles satsing på å forebygge utenforskap.

ARENDA
KOMMUNE

Kommunens verdier

Mennesket først

Alle mennesker er like mye verdt. Alle har noe å bidra med. Vi tar hensyn til hvordan våre beslutninger påvirker livet til den enkelte. Vi legger til rette for at alle kan bidra og utvikle seg i fellesskapet.

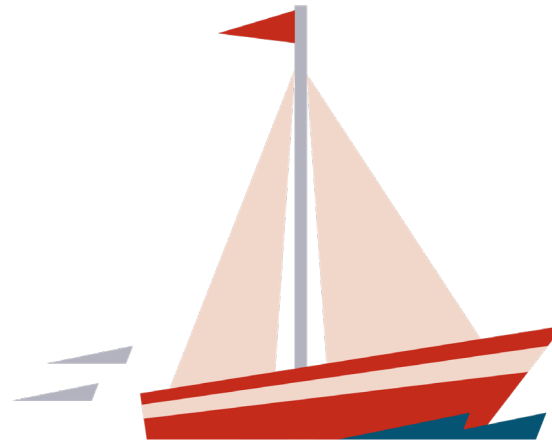
Kommunen har en viktig rolle i å fremme inkludering og selvstendighet for alle. Vi legger derfor vekt på anti-diskriminering og likestilling. CRPD-konvensjonen legges til grunn i kommunens planarbeid.

Ambisiøs

For å skape et godt samfunn må vi våge å utvikle oss og tenke nytt. I Arendal tør vi å sette oss høye mål for det samfunnet vi ønsker, og forstår at vi må ta initiativ og jobbe hardt for å skape det.

Godt samarbeid internt i kommunen, med innbyggere, organisasjoner og næringslivet, er en forutsetning for å fortsette å utvikle kommunen vår.

Langsiktig

Alt vi gjør skaper ringvirkninger. Vi er ansvarlige for å ta vare på det vi har arvet, og å overlate det i god stand til neste generasjon.

I Arendal skal vi finne løsninger som er gode for både mennesker, natur og økonomi. Vi skal tenke helhetlig og langsiktig i alt vi gjør.

Kommunens mål og satsingsområder

Hovedmål

Arendal kommune har satt seg 4 hovedmål for arbeidet vårt:

- Mestre egne liv og være en del av fellesskapet
- Livslang læring for alle
- Grønn næringsutvikling og inkludering i arbeidslivet
- Sammen skaper vi fremtiden

Satsingsområder

FNs bærekraftsmål er viktige i alt kommunen gjør og vi har valgt ut 5 spesielt prioriterte satsingsområder:

- God helse
- God utdanning
- Bærekraftige byer og samfunn
- Stoppe klimaendringene
- Samarbeid for å nå målene

Arendal – en samlende historie

I Arendal kommune setter vi innbyggerne først. Uansett hvem du er. Kommunens jobb er å skape gode tjenester i hverdagen. Sikre at livet blir lettere og tryggere for alle som bor her, og for de som skal leve her i framtida. Da må vi sørge for at så mange som mulig bidrar til å ivareta og utvikle fellesskapet.

Målet er et godt samfunn for alle, til det beste for mennesker, natur og økonomi. Så enkelt, så ambisiøst. Derfor tar kommunen en utviklerrolle. I samarbeid med frivilligheten, kultur- og næringslivet og menneskene som bor her, skal vi lytte og lære, dele og skape.

Det er i kommunen vi lever våre liv. Og her i Arendal tar vi ansvaret sammen.

Plansystemet i Arendal kommune

Kommuneplanen

Kommuneplanen er øverste styringsdokument. Den består av en samfunnsdel og en arealdel.

Kommuneplanens samfunnsdel skal ta stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.

Arealdelen skal vise sammenheng mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Den er juridisk bindende og er et sentralt verktøy for å nå målene i samfunnsdelen.

Mangfold av planer

I tillegg til kommuneplanen har kommunen et mangfold av strategier, temaplaner og handlingsplaner som beskriver hvordan vi skal jobbe for å oppnå målene i kommuneplanen. Enkelte temaplaner omhandler et konkret fagområde, mens andre har mål og tiltak for mer komplekse utfordringer på tvers av sektorer. I tillegg lager kommunen en rekke reguleringsplaner etter plan og bygningsloven.

Effektivt og tilpasset plansystem

For å sikre god utvikling av kommunen, er det avgjørende med effektive planprosesser. Vi må lage planer som er tilpasset kommunens behov og som beskriver hvilke konkrete handlinger som må til for å nå målene som er satt i kommuneplanen.

Videre arbeide med kommunens planer

Kommunen vil starte et arbeid med å gjennomgå planbehovet og lage et forslag til et nytt plansystem etter kommuneplanens samfunnsdel er vedtatt. Arbeidet vil blant annet omhandle:

- Effektivt og helhetlig planarbeid for kommunen
- Et enkelt og rullerende plansystem
- Vurdering av planbehov basert på målene i samfunnsdelen
- Åpenhet og medvirkning i planprosesser
- Sikre kobling mellom kommuneplanen og handlings- og økonomiplanen og sektorenes målstruktur.

Planhierarki

Hva er utfordringene?

Planstrategi

Mål og strategier
Hva skal kommunen oppnå?
Hvordan skal areal disponeres?

Kommuneplan

Samfunnsdelen

Arealdelen

Strategier

Kommunedelplaner

Hvordan skal vi jobbe
for å oppnå målene

Temaplaner

Reguleringsplaner
- detaljregulering
- områderegulering

Handlingsplaner

Hva skal kommunen
gjøre det neste året?

Handlings- og økonomiplan

Hva ble resultatet?

Tertialrapporter

Årsberetning

Årsrapport

Årsregnskap

Behov for å revidere kommuneplanen

Ny kommuneplan samfunnsdel

I november 2022 vedtok bystyret oppstart av revisjon av kommuneplanens samfunnsdel, men med en tidsplan der nytt bystyre skulle vedta planen i 2024.

Bakgrunnen for denne vurderingen er at Arendal har et helt annet utgangspunkt i dag, enn da nåværende kommuneplan ble vedtatt i 2020. Fremtidsbildet har endret seg. Dette skyldes blant annet batterisatsingen og de forventede ringvirkningene av dette. I tillegg viser utviklingstrekkene at det skjer store endringer på mange, viktige samfunnsområder. Denne nye virkeligheten vil danne grunnlaget for kommunens fremtidige mål og satsinger.

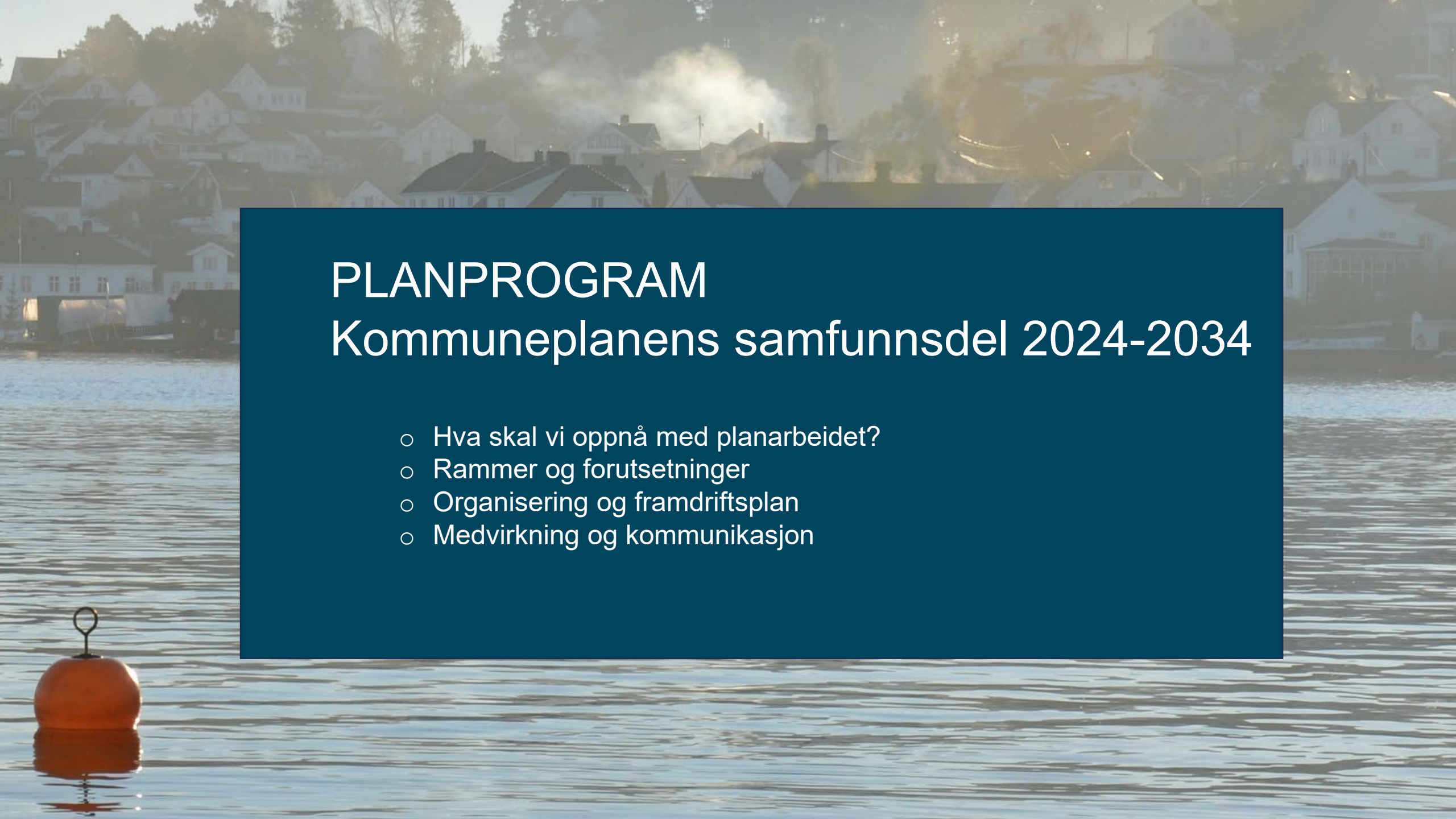
Samtidig ble det jobbet svært godt og grundig i arbeidet med dagens samfunnsdel. Dette gjelder særlig arbeidet med bærekraftsmålene og den store medvirknings- og samskapingprosessen som ble gjennomført. Arbeidet med ny samfunnsdel bør bygge videre på dette.

Kommuneplanens arealdel

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt så sent som i april 2023, men det er flere årsaker til at det er behov for en snarlig revisjon.

Oppstart med planprogram, der arbeidsomfang og innhold skal avklares, planlegges i første halvdel av 2024. Arealstrategier må inngå i samfunnsdel og arealdel.

PLANPROGRAM

Kommuneplanens samfunnsdel 2024-2034

- Hva skal vi oppnå med planarbeidet?
- Rammer og forutsetninger
- Organisering og framdriftsplan
- Medvirkning og kommunikasjon

Hva skal vi oppnå med planarbeidet?

Målet med planprogrammet

Når kommunen starter arbeidet med å revidere kommuneplanens samfunnsdel, skal det lages et planprogram for arbeidet. Det skal gjøres rede for formålet med planarbeidet og beskrive planprosessen med frister og medvirkningsprosesser.

Verktøy for medvirkning

Planprogrammet er et verktøy for medvirkning og sikrer at alle interesserte får mulighet til å komme med innspill og synspunkter før forslag til planene utarbeides.

Kunnskapsgrunnlag og føringer for arbeidet

Kommuneplanens samfunnsdel vil sette mål og strategier basert på oppdaterte utviklingstrekk og føringer som er beskrevet i dette dokumentet.

Arealstrategier og prioriterte områder

Kommuneplanens samfunnsdel skal inneholde arealstrategier som klargjør kommunens langsiktige arealpolitikk. Arealstrategiene følges opp i kommuneplanens arealdel. Samfunnsdelen vil også beskrive strategier på prioriterte områder som klima- og miljøsatsing, folkehelse og boligsosiale forhold.

Kommuneplanens samfunnsdel er også et viktig styringsdokument for kommunen som organisasjon. Kommunens arbeidsgiverstrategi gir forutsetninger for å lykkes med arbeidet og bør være en del av kommuneplanens samfunnsdel.

Forhold til andre kommunale planer og strategier

Kommuneplanens samfunnsdel peker ut prioriterte mål og strategier som skal være styrende for kommunens andre planer og strategier. Samfunnsdelen bør være spisset og lett å kommunisere. Konkrete mål og tiltak vil bli grundigere beskrevet i temaplaner og strategier for utvalgte områder.

Kobling til handlings- og økonomiplan

Kommuneplanens handlingsdel følges opp årlig i handlings- og økonomiplanen.

Rammer og forutsetninger for planarbeidet

Kunnskapsgrunnlag

Det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn i dokumentet “Viktige utviklingstrekk for Arendal kommune 2024” vil være grunnlaget for arbeidet med ny samfunnsdel.

Bærekraftsmål, nasjonale og regionale føringer

Bærekraftsmålene, nasjonale retningslinjer og regionale føringer som er beskrevet i planstrategien, blir førende for hvilke tema, hovedspørsmål og satsingsområder som tas opp i ny samfunnsdel.

Kommunens verdier og satsingsområder

Bystyret har vedtatt kommunens verdier, hovedmål og satsingsområder. Disse er førende for planarbeidet i kommunen.

Erfaringer fra arbeidet med dagens samfunnsdel

Det ble jobbet svært godt og grundig i arbeidet med dagens samfunnsdel. Dette gjelder særlig arbeidet med bærekraftsmålene og en bred medvirknings- og samskapingsprosess. Arbeidet med ny samfunnsdel vil bygge videre på dette der det er naturlig.

Organisering og framdriftsplan

Organisering av arbeidet

- Prosjekteier
 - Kommunalsjef for Samfunn og næring
- Arbeidsgruppe
 - Leder av arbeidsgruppen, stab Samfunn og næring.
 - Tverrfaglig arbeidsgruppe med ressurspersoner fra de forskjellige sektorene i kommunen. Dette sikrer god intern forankring og ekstern medvirkning.
- Administrativ styringsgruppe
 - Kommunedirektørens ledergruppe
- Politisk referansegruppe
 - Samfunnsutvalget

Tidsplan for 2024	Aktiviteter
Januar	Forslag til planstrategi for Arendal kommune og planprogram for kommuneplanens samfunnsdel til politisk behandling. Legges ut til offentlig ettersyn i 6 uker.
Februar	Medvirkning med innbyggere, ungdommens bystyre, rådene
Mars	Politiske verksteder
April	Vedtak planstrategi for Arendal kommune og planprogram for kommuneplanens samfunnsdel
Mai	Skrive forslag til kommuneplanens samfunnsdel
Juni	Forslag til ny kommuneplanen samfunnsdel til politisk behandling. Legges ut til offentlig ettersyn i minst 6 uker.
Juli	Høringsperiode
August	Høringsperiode
September	Høringsperiode
Oktober	Ferdigstille forslag til ny kommuneplan samfunnsdel, med innspill fra høringsperioden.
November	Ferdigstille forslag
Desember	Ferdigstille forslag
Januar 2025	Vedtak ny kommuneplan samfunnsdel 2024-2034

Medvirkning og kommunikasjon

Arbeidet med ny kommuneplan samfunnsdel tar med seg innspillene kommunen har fått i medvirkningsprosesser som er gjennomført i 2023. Det vil også gjennomføres flere folkemøter og politiske verksteder.

Kommunens tverrfaglige arbeidsgruppe består av personer innen alle tjenestesektorer og sikrer god intern forankring og målrettede medvirkningsprosesser.

Innbyggermedvirkning

I februar 2024 planlegger kommunen å gjennomføre

- 4 fysiske folkemøter med temaer fra tjenestesektorene. Møtene vil være åpne for alle og bystyret vil få invitasjon.
- Medvirkning med ungdommens bystyre og annen ungdomsmedvirkning
- Medvirkning med rådet for personer med funksjonsnedsettelse, flerkulturelt råd og eldrerådet

Den digitale spørreundersøkelse om Fremtidens Arendal vil være tilgjengelig ut februar 2024.

Politisk verksted

I mars planlegges det politiske verksteder i hvert utvalg for å arbeide med utformingen av innholdet til samfunnsdelen.

Offentlig ettersyn

Planforslaget blir lagt ut til offentlig ettersyn i minst 6 uker. Etter tidsplanen vil høringsperioden start i slutten av juni 2024 og gå over sommerferien. For å sikre nok tid til innspill, planlegger kommunen en noe lengre høringsfrist fram mot september. Kommunen ønsker at høringsperioden blir brukt aktivt av både innbyggere, næringsliv, frivillige organisasjoner, politikere og offentlige etater til å komme med innspill.

Informasjon på nettsiden

Oppdatert informasjon om arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel ligger på arendal.kommune.no/nykommuneplan.

